

Universitetet
i Stavanger

Bjørn Ivar Kruke

Kompetansebehov og samarbeid om beredskap og krisehåndtering

Samfunnssikkerhet

«Samfunnets evne til å verne seg mot hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare.»

«Slike hendelser kan være utløst av naturen, være et utslag av tekniske eller menneskelige feil eller bevisste handlinger»

(Meld. St. 10 (2016-2017) – Risiko i et trygt samfunn).

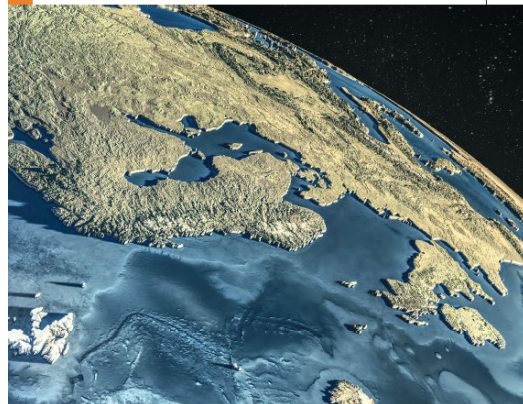
Nå er det alvor

Rustet for en usikker fremtid

Forsvarskommisjonen av 2021

Forsvar for fred og frihet

Rapport fra 22. juli-kommisjonen

RAPPORT

Valdresekspressen Evaluering av myndighetenes håndtering av hendelsen november 2013

Mars 2014

RAPPORT

Brannene i Lærdal, Flatanger og på Frøya vinteren 2014

Læringspunkter og anbefalinger

Evalueringsrapport

Evalueringsrapport
Evaluering av PSTs og politiets
håndtering i tilknytning til
Kongsberg-hendelsen
13. oktober 2021

Alvorlige hendelser i barnehager og utdanningsinstitusjoner

Veiledning i beredskapsplanlegging

RAPPORT

Skredulykken i Longyearbyen 19. desember 2015

Evaluering av håndtering, beredskap og
forebygging

TEMA

VEILEDER I KONTINUITETS- PLANLEGGING

Opprettholdelse av kritiske funksjoner ved høyt
personellfravær

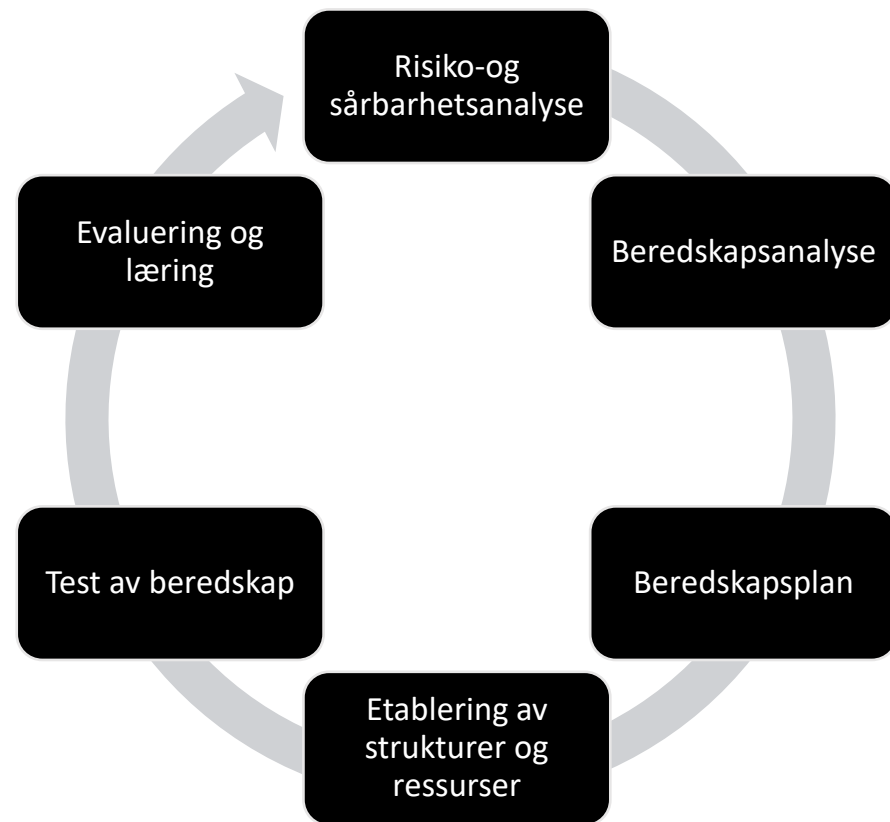
Beredskap

VÆR BEREDT

Kunnskapen og kapasiteten utviklet av myndigheter, respons- og gjenopprettingsorganisasjoner, lokalsamfunn og enkeltpersoner for effektivt å forutse, respondere på og komme seg fra virkningene av sannsynlige, forestående eller nåværende katastrofer (UNISDR)

Beredskap – håndtere den risiko vi ikke kan forebygge – håndtere restrisiko (Kruke 2015).

Risikoeer og kriser

Utfordringsbildet – krise

- Klimakrise
- Naturkrise
- Epidemier - pandemier
- Krig og konflikt
- Sammenbrudd i teknologiske systemer:
 - Digitaliseringens bakside
 - Hybride trusler
- Store ulykker eller branner
- Terrorangrep
- Sult
- Massemigrasjon
- Komplekse humanitære kriser

Perioder med uro og kollektiv stress, som forstyrrer hverdagen og truer sentrale verdier og strukturer i et sosialt system i uventede og ofte uforståelige måter.

(Rosenthal, Charles, 't Hart 1989)

En type krise, som f.eks. sult, kan eskalere til mer sammensatte kriser!

Akutte kriser versus krypende kriser

En hendelse som har potensial til å true viktige verdier og svekke en organisasjons evne til å utføre viktige funksjoner.

(St.meld. No. 17 (2001-2002), 2002)

WEF – globale risikoer i de neste 10 år – alvorlighetsgrad (Global Risk Report 2022)

1. Feilslått klimahåndtering
2. Ekstremt vær
3. Tap av biomangfold
4. Forvitring av sosial samhörighet
5. Levebrøds Krise

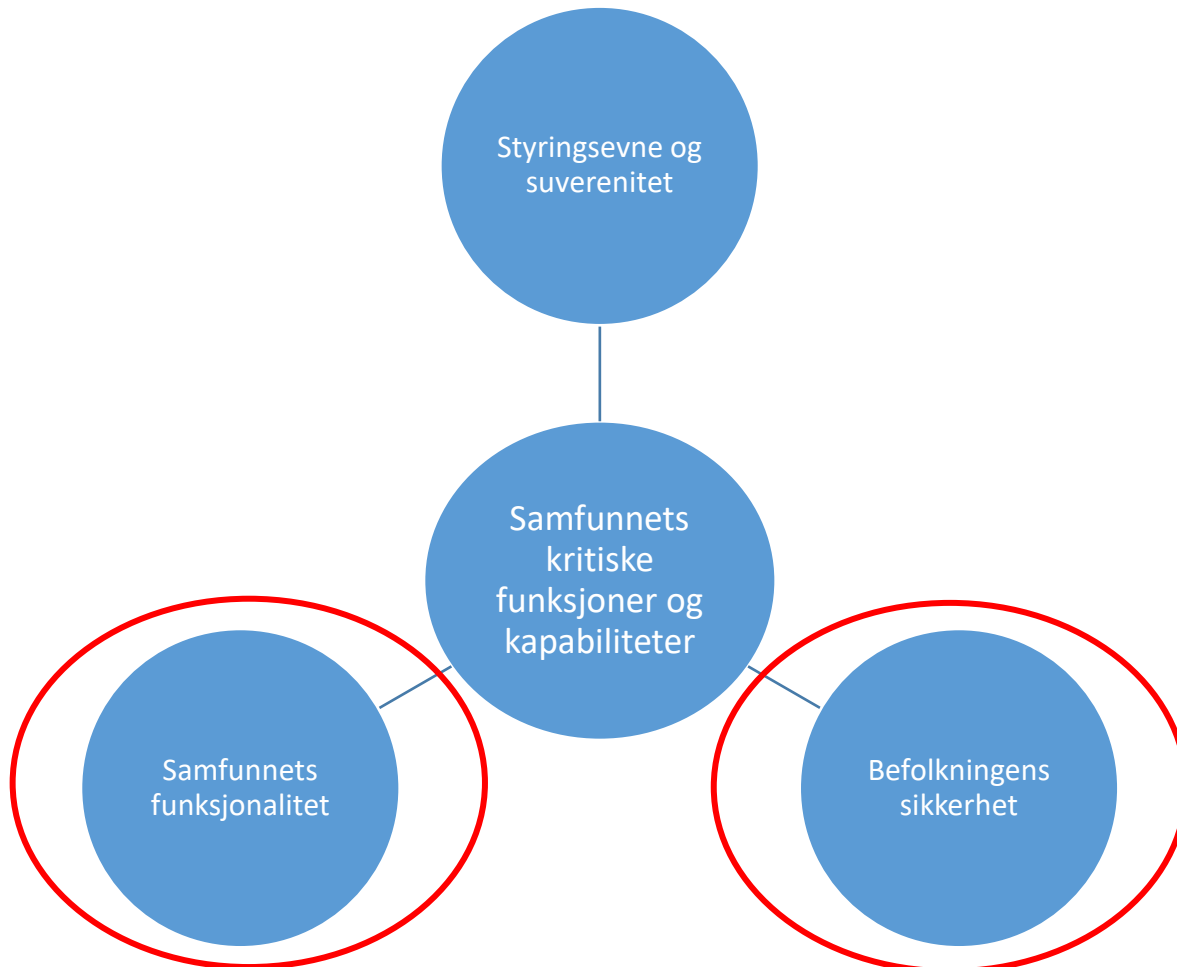
**Russland er den
største utfordringen
for Norge...**

Samfunnets kritiske funksjoner

(DSB (2016), Samfunnets kritiske funksjoner)

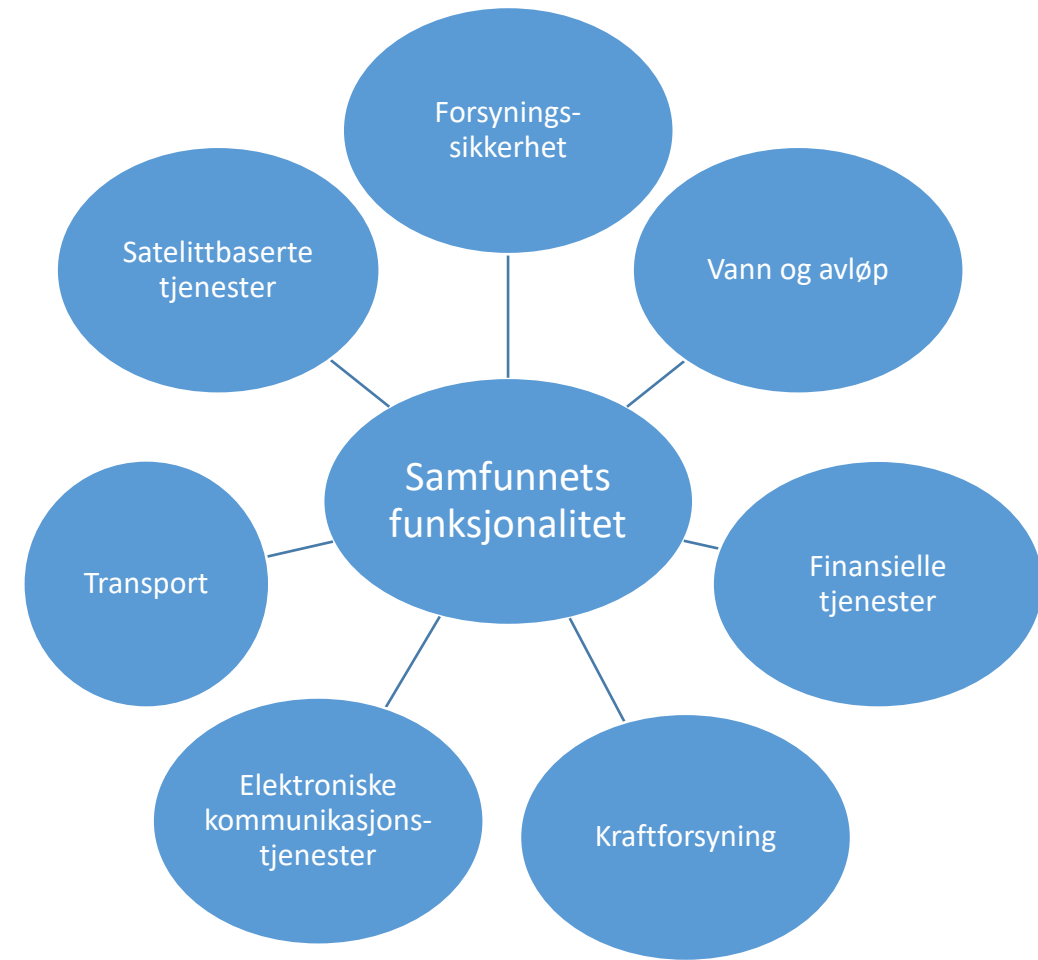
Samfunnets kritiske funksjoner (DSB 2016)

Kritisk samfunnsfunksjon: de funksjoner som er nødvendige for å ivareta befolkningens og samfunnets grunnleggende behov «mat, vann, varme, trygghet og lignende» (NOU 2006:6)

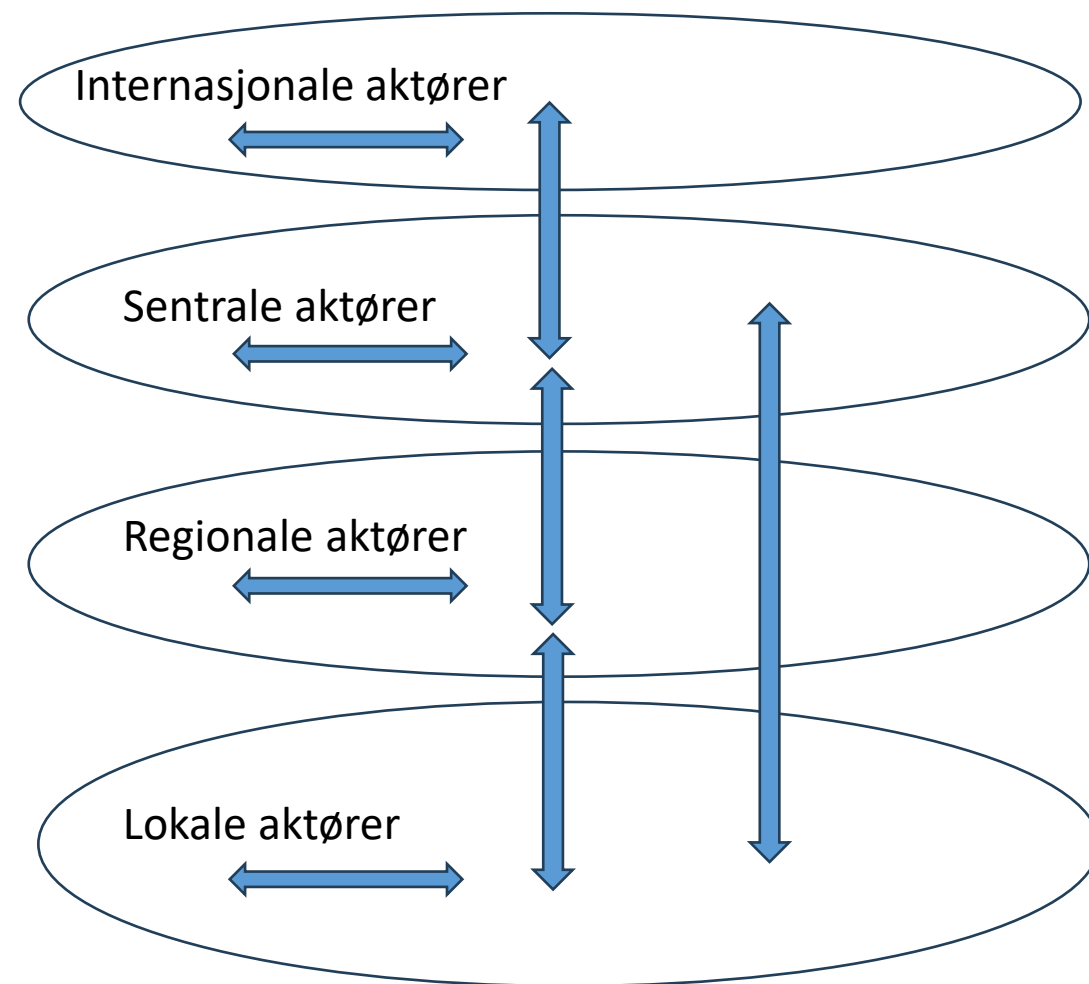
- **Kontinuitet:** Evne til å opprettholde tjenester eller leveranser når virksomheten utsettes for en uønsket hendelse.
- **Sikkerhet:** Evne til å opprettholde akseptabelt sikkerhetsnivå i virksomheter som potensielt kan forårsake, eller utnyttes til å forårsake, skade på liv og helse, miljø eller tap av andre samfunnsverdier.
- **Beredskap:** Evne til iverksette forhåndsplanlagte aktiviteter når det oppstår en ekstraordinær situasjon.

Befolkningens sikkerhet og samfunnets funksjonalitet (DSB 2016)

Samvirkeaktører

Aktører og samvirke i beredskap og krisehåndtering

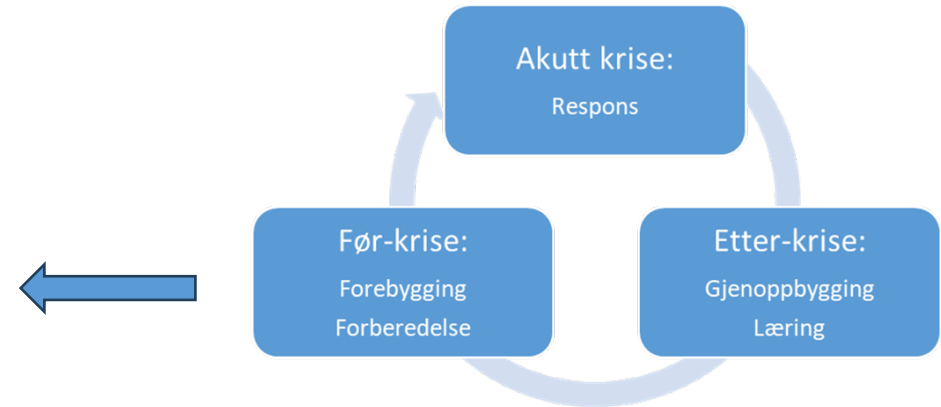
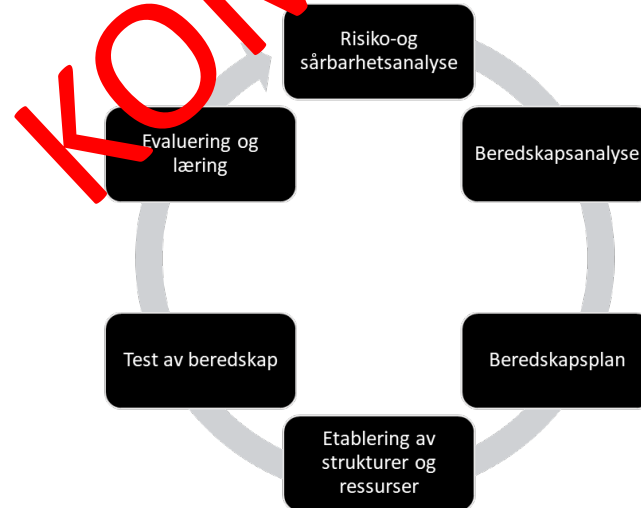
Jobbe sammen

- Utnytte nasjonens samlede ressurser
- Koordinering – management of dependencies (Malone & Crowston, 1994)
- Samvirke
- Samordning
- Liaisoner

Samvirkeprinsippet stiller krav til at myndighet, virksomhet eller etat har et selvstendig ansvar for å sikre et best mulig samvirke med relevante aktører og virksomheter i arbeidet med forebygging, beredskap og krisehåndtering (Meld. St. 29 (2011-2012)).

KOMPETANSE

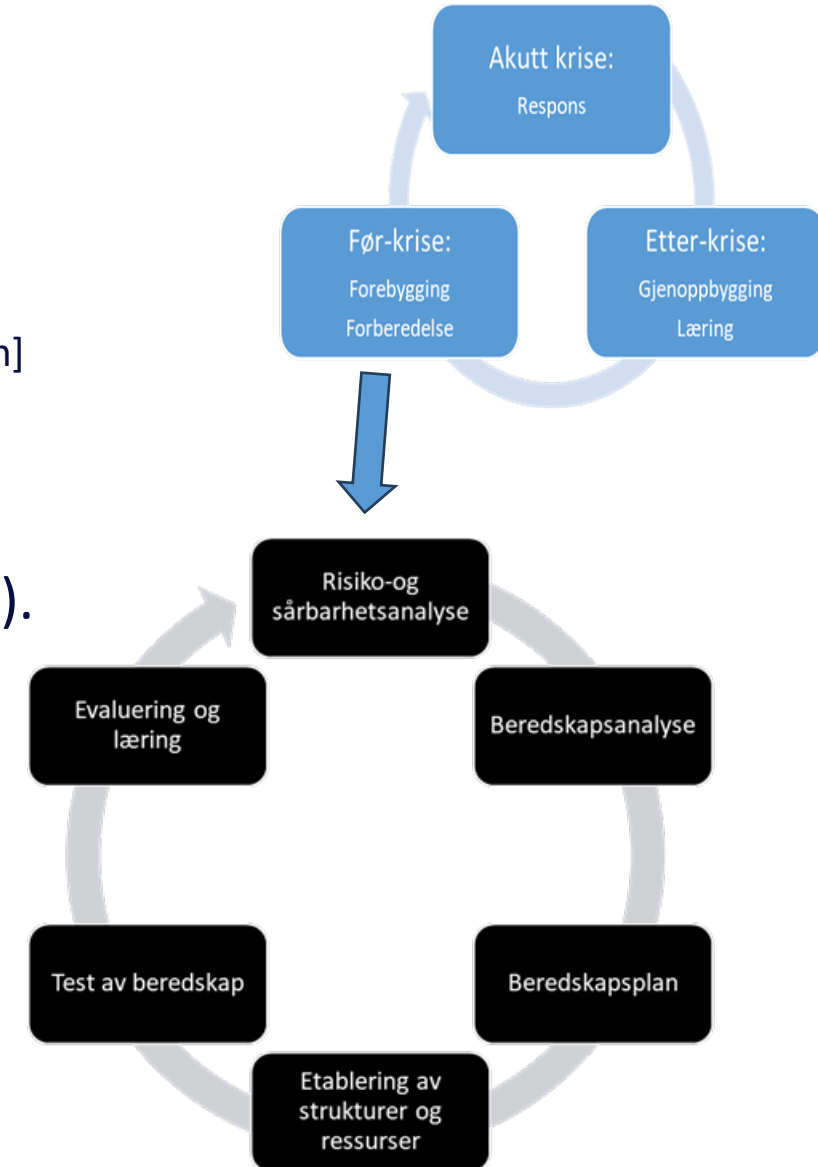
Kompetanse

«Men nu, da faren kan bli større, er vi nu et samlet vaakent folk, ferdig til aa møte alle farer med opbud av vore ytterste evner?»

(Fridtjof Nansen (1915). Før det blir for sent) [NOU 2023: 14 Forsvarskommisjonen]

Utnytte samfunnets samlede kompetanse best mulig: sivil-militært, offentlig-privat, nasjonalt-internasjonalt (NOU 2023: 14).

- Klar til å møte hva?
- Hva slags kompetanse?
- Er dette informerte prosesser?
- Øver vi for test av beredskap?
- Hvem fører tilsyn med kvaliteten – evaluerer kvaliteten?

Så hva er de store utfordringene fremover...

Mangelfull kunnskap om truslene

Mangelfull robusthet i samfunnskritiske funksjoner og - infrastrukturer

Mangelfult samvirke innen beredskap og krisehåndtering

Samfunnssikkerhet i en ny tid:

Utholdenhet ved langvarige og overlappende kriser

Universitetet
i Stavanger

Takk for oppmerksomheten!

Bjørn Ivar Kruke
bjorn.i.kruke@uis.no

Professor samfunnssikkerhet
Universitetet i Stavanger